

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

επί του σχεδίου Νέου Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης

(Κατάθεση στο πλαίσιο της διαβούλευσης – ως αιρετός της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης)

Ως αιρετός της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης καταθέτω τις ακόλουθες παρατηρήσεις και προτάσεις επί του σχεδίου Νέου Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Ο νέος Κώδικας αποτελεί μία σοβαρή προσπάθεια **κωδικοποίησης** της πολυδιάσπαρτης αυτοδιοικητικής νομοθεσίας. Ωστόσο, η κωδικοποίηση από μόνη της **δεν συνιστά μεταρρύθμιση**, εφόσον δεν συνοδεύεται από ουσιαστική **αποκέντρωση**, σαφή **κατανομή αρμοδιοτήτων** και επαρκή **χρηματοδοτική και διοικητική στήριξη των Δήμων**.

Οι παρατηρήσεις που ακολουθούν αποσκοπούν στη βελτίωση του Κώδικα, ώστε να ενισχυθεί πραγματικά η Τοπική Αυτοδιοίκηση και να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες των τοπικών κοινωνιών.

1. Θεμελιώδεις αρχές – Αποκέντρωση

Στο σχέδιο Κώδικα απουσιάζει η ρητή και ουσιαστική θεμελίωση της **αρχής της αποκέντρωσης**. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση αντιμετωπίζεται κυρίως ως διοικητικός μηχανισμός εφαρμογής πολιτικών και όχι ως θεσμός τοπικής διακυβέρνησης με πολιτικό, αναπτυξιακό και δημοκρατικό ρόλο.

Πρόταση:

Να ενισχυθεί ρητά η αρχή της αποκέντρωσης και της αυτοτέλειας των ΟΤΑ, σε πλήρη εναρμόνιση με το Σύνταγμα και τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας.

2. Αρμοδιότητες – Αλληλοεπικαλύψεις

Η εισαγωγή Πίνακα Αρμοδιοτήτων αποτελεί θετικό βήμα αποτύπωσης, χωρίς όμως να επιλύει τις **διαχρονικές αλληλοεπικαλύψεις** μεταξύ Κράτους, Περιφερειών και Δήμων.

Η μεταβίβαση αρμοδιοτήτων από τις Περιφέρειες προς τους Δήμους υπό την προϋπόθεση συμφωνίας δημιουργεί θεσμική ασάφεια και κινδύνους εμπλοκής.

Πρόταση:

Να προβλεφθεί σαφής και δεσμευτικός μηχανισμός μεταβίβασης αρμοδιοτήτων προς τον πρώτο βαθμό, ιδίως για ζητήματα καθημερινότητας και τοπικής ανάπτυξης.

3. Σχέση Δήμων – Περιφερειών

Ο Κώδικας δεν αποσαφηνίζει επαρκώς τον **στρατηγικό και επιτελικό ρόλο των Περιφερειών**, διατηρώντας την εμπλοκή τους σε έργα τοπικής κλίμακας.

Πρόταση:

Οι Δήμοι να έχουν τον κύριο ρόλο στα έργα καθημερινότητας και κοινωνικών πολιτικών, ενώ οι Περιφέρειες να επικεντρώνονται στον στρατηγικό σχεδιασμό και τις υπερτοπικές πολιτικές.

4. Χρηματοδότηση – Οικονομική αυτοτέλεια

Ο νέος Κώδικας δεν εισάγει μόνιμο και σταθερό χρηματοδοτικό εργαλείο για τους Δήμους.

Δεν προβλέπεται ουσιαστική αναβάθμιση της ΣΑΤΑ, δεν διασφαλίζεται η έγκαιρη και επαρκής απόδοση των ΚΑΠ, ενώ το ΠΔΕ παραμένει κυρίως στη διαχείριση των Περιφερειών.

Πρόταση:

Να θεσπιστεί:

- ενίσχυση και σταθεροποίηση των ΚΑΠ,
- ουσιαστική αναβάθμιση της ΣΑΤΑ,
- απευθείας πρόσβαση των Δήμων στο ΠΔΕ.

5. Τέλος Τοπικής Ανάπτυξης – Φορολογική επιβάρυνση

Η πρόβλεψη εισαγωγής του **Τέλους Τοπικής Ανάπτυξης** εγείρει σοβαρά ζητήματα κοινωνικής δικαιοσύνης. Η οικονομική ενίσχυση της Αυτοδιοίκησης δεν μπορεί να βασίζεται στη μεταφορά νέων φορολογικών βαρών στους πολίτες, ιδίως όταν ο ΕΝΦΙΑ παραμένει σε ισχύ και δεν αποδίδονται ουσιαστικοί κρατικοί πόροι.

Θέση αρχής:

Καμία νέα φορολογική αρμοδιότητα στους Δήμους χωρίς ταυτόχρονη απόδοση πόρων, ενίσχυση χρηματοδότησης και κοινωνικές δικλείδες προστασίας.

6. Εκλογικό σύστημα – Κατάργηση Β΄ Κυριακής και δημοκρατική νομιμοποίηση

Η προτεινόμενη κατάργηση της **Β΄ Κυριακής** και η υιοθέτηση του συστήματος της **δεύτερης ψήφου** εγείρουν σοβαρά ζητήματα δημοκρατικής νομιμοποίησης και θεσμικής σταθερότητας.

Η Β΄ Κυριακή διασφαλίζει διαχρονικά:

- καθαρή έκφραση της λαϊκής βούλησης,
- πραγματικές πλειοψηφίες,
- ισχυρή δημοκρατική εντολή.

Αντίθετα, το νέο σύστημα:

- μεταφέρει τη διαμόρφωση της πλειοψηφίας **εκτός της άμεσης λαϊκής κρίσης,**
- αποσυνδέει την εκλογή Δημάρχου από σαφή πολιτική πλειοψηφία,
- και ενισχύει τη λογική σύνθετων μηχανισμών αντί της καθαρής κάλπης.

Ιδίως όταν δεν επιτυγχάνεται το προβλεπόμενο ποσοστό αυτοδυναμίας, η τελική διαμόρφωση της διοίκησης δεν προκύπτει από δεύτερη εκλογική αναμέτρηση, αλλά από διοικητικές και συνδυαστικές διαδικασίες. Το γεγονός αυτό **δημιουργεί εύλογους κινδύνους παρασκηνιακών συνεννοήσεων και πολιτικών συναλλαγών,** χωρίς άμεση λαϊκή επικύρωση.

Σε συνδυασμό με διατάξεις που μπορούν να οδηγήσουν σε έκτακτες εκλογές λόγω μεταβολών συσχετισμών, διαμορφώνεται πλαίσιο αποσταθεροποίησης και θεσμικής αβεβαιότητας.

Πρόταση:

Να επανεξεταστεί συνολικά η κατάργηση της Β΄ Κυριακής και το σύστημα της δεύτερης ψήφου, με στόχο:

- τη διασφάλιση της καθαρής λαϊκής εντολής,
- τη θεσμική σταθερότητα των Δήμων,
- και την αποτροπή μηχανισμών που ευνοούν παρασκηνιακές συναλλαγές αντί της δημοκρατικής κρίσης στην κάλπη.

7. Κατάρτιση ψηφοδελτίων – Τοπικά Συμβούλια

Το όριο του **80%** για την υποχρεωτική συγκρότηση Τοπικών Συμβουλίων είναι υπερβολικά υψηλό και δεν ανταποκρίνεται στις πραγματικές κοινωνικές και δημογραφικές συνθήκες.

Πρόταση:

Να υπάρξει μεγαλύτερη ευελιξία, με διαφοροποίηση ανά Δήμο.

8. Ποσόστωση φύλου

Η υποχρεωτική ποσόστωση **40% ανά φύλο** δημιουργεί πρακτικές δυσκολίες, ιδίως σε μικρούς και ορεινούς Δήμους, χωρίς να εγγυάται ουσιαστική ενδυνάμωση της συμμετοχής.

Πρόταση:

Να επανεξεταστεί το ποσοστό, με έμφαση στην ουσιαστική συμμετοχή και όχι στην τυπική συμμόρφωση.

9. Στελέχωση Δήμων

Η στελέχωση περιορίζεται κυρίως σε ανταποδοτικές υπηρεσίες, ενώ κρίσιμες μη ανταποδοτικές δομές παραμένουν υποστελεχωμένες. Παράλληλα, υφίσταται άνιση μεταχείριση σε σχέση με τις Περιφέρειες ως προς τη μισθοδοσία προσωπικού.

Πρόταση:

Να θεσπιστεί ενιαίο και δίκαιο πλαίσιο στελέχωσης, συνδεδεμένο με τις αρμοδιότητες των Δήμων.

Συμπερασματικά

Ο νέος Κώδικας αποτελεί αναγκαίο βήμα κωδικοποίησης. Για να αποτελέσει όμως **πραγματική μεταρρύθμιση**, απαιτείται:

- ουσιαστική αποκέντρωση,
- καθαρές αρμοδιότητες,
- επαρκείς πόροι,
- και λειτουργική αυτοτέλεια των Δήμων.

Μόνο έτσι η Τοπική Αυτοδιοίκηση θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις σύγχρονες ανάγκες των τοπικών κοινωνιών.

Τελική επισήμανση – Εκκρεμότητα βασικού τόμου

Επισημαίνεται ότι, κατά το χρόνο κατάθεσης των παρόντων παρατηρήσεων, δεν έχει ακόμη δοθεί προς μελέτη ο τελευταίος και κρίσιμος τόμος του Κώδικα, ο οποίος αφορά τις χρηματοδοτήσεις των ΟΤΑ και τη λειτουργία των ΔΕΥΑ.

Η έλλειψη του συγκεκριμένου τόμου δεν επιτρέπει την ολοκληρωμένη αξιολόγηση του Κώδικα, δεδομένου ότι τα ζητήματα χρηματοδότησης και διαχείρισης υδάτων αποτελούν θεμελιώδη πυλώνα της λειτουργίας και της βιωσιμότητας των Δήμων.

Ως εκ τούτου, οι παρούσες παρατηρήσεις επιφυλάσσονται για συμπλήρωση και επικαιροποίηση με την κατάθεση του εν λόγω τόμου.